

Pr Signe Riisalo
Sotsiaalministeerium

Teie: 09.02.2024 nr SOM/24-0127/-1K

Meie: 12.03.2024 nr 1-7/29-2

Kooskõlastuskiri lastekaitseaduse ja teiste seaduste muutmise eelnõule

Sotsiaalministeerium esitas kooskõlastamiseks lastekaitseaduse (edaspidi *LasteKS*) ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu laste heaolu tõstmiseks. Siseministeerium peab oluliseks lastekaitse valdkonna arendamist ja tõhustamist ning leiame, et eelnõud koostades on Sotsiaalministeerium teinud ära suure töö selleks, et suurendada laste heaolu, valdkondadeülese varajase koostöö tõhusust ja lastekaitsetöö kvaliteeti. Siseministeerium kooskõlastab eelnõu järgmiste märkuste ja ettepanekutega arvestamise korral.

1. Eelnõu § 1 punktiga 5 täiendatakse LasteKS § 15 lõiget 3 punktiga 4¹ järgmises sõnastuses: „4¹) *lastekaitsetöötajate täienduskoolituse korraldamine*“; Kuna käimas on lastekaitseaduse muutmine, siis tasuks võimalusel kaaluda ametinimetuse „*lastekaitsetöötaja*“ ümber sõnastamist. Mitmetes kohalikes omavalitsustes kasutatakse täna terminit „laste heaolu spetsialist“, mis on oma märksa avatum ja toetab ühtlasi ka lastekaitse igapäevast sisulist tööd. Lisaks veel, ressursside olemasolu korral võiks täiendkoolitust laiendada ka teistele lastega töötavatele spetsialistidele, mitte ainult lastekaitsetöötajatele. See tagaks selle, et kõik spetsialistid omaksid sarnaseid teadmisi ja ettevalmistusi.
2. Palume täpsustada, kas eelnõus § 1 punktiga 11 muudetav LasteKS §-s 27² esitatud tekst kehtib ainult lastele, kellel on ametlikult tuvastatud ja määratud puue. Siseministeeriumi hinnangul võiks antud paragrahvis kirjutatu kehtida ka lastele, kellel puuet määratud ei ole, et veel paremini hinnata lapse abivajadust ning teda aidata.
3. Eelnõu § 1 punktiga 13 täiendatakse LasteKS § 33 lõikega 3¹ järgmises sõnastuses: „(3¹) *Isik ja asutus, kellel on hädaohus oleva lapse abivajaduse hindamiseks või lapsele sobiva abi osutamiseks vajalikku teavet ja andmeid, vastab viivitamata lastekaitsetöötaja asjakohasele nõudele teabe ja andmete saamiseks.*“ Hetkel on pakutud sõnastus keeruliselt mõistetav ning tekitab küsimusi. Jääb arusaamatuks, milline on vajalik teave ja andmed, mida oodatakse ja kas see säte annab võimaluse iga isiku kohta päringuid teha? Sotsiaalhoolekande seaduses puudub täna endiselt päringute tegemise võimalus. Palume pakutud sõnastust parandada nii, et regulatsioonist tuleks selgemalt välja, et päringut on võimalik teha ainult hädaohus oleva lapsega seoses. Vastasel korral võib hakata laekuma asjakohatud päringuid, mis võib oluliselt suurendada koormust. Lisaks palume tuua eelnõu seletuskirjas välja selgemad juhised (nt ajaraam) päringutele vastamisel.

4. Eelnõu punkt 14 kirjeldab uut loodavat peatükki „⁸¹ Isikuandmete töötlemine lapse õiguste ja heaolu tagamiseks“. Selle raames tekib § 34² „Isikuandmete töötlemine kohaliku omavalitsuse üksuses ja Sotsiaalkindlustusametis“. Selle paragrahvi punkt 1 kirjeldab järgmist: „*Kohaliku omavalitsuse üksusel on käesoleva seaduse § 17 lõike 1 punktis 3 nimetatud ülesande täitmiseks õigus töödelda lapse, lapsevanema ja last kasvatava isiku ning lapse perekonna ja leibkonna liikme isikuandmeid, sealhulgas eriliiki isikuandmeid, mis on vajalikud lapse abivajaduse hindamiseks ja sobiva abi osutamiseks.*“ Teeme ettepaneku kaaluda seda punkti täpsustada järgmiselt //... *nimetatud ülesannete täitmise vajalikkuse hindamiseks ja sobiva abi osutamiseks on õigus töödelda.....//*. Juhime tähelepanu, et isikuandmete töötlemise õigus ei anna õigust päringute tegemiseks teistele ametiasutustele, palume kaaluda selguse huvides seadusesse vastavad sätted lisada. Märgime, et pakutud sõnastus, ei anna selget alust saada lisateavet lapse või tema vanema kohta. Samuti jääb ebaselgeks, kellele võib kohalik omavalitsus ja Sotsiaalkindlustusamet menetluses tähtsust omavate asjaolude väljaselgitamiseks andmeid edastada, mis ulatuses ning, mis on vastamise tähtaeg.
5. Palume täpsustada, kas antud eelnõus on lapse heaolu puhul mõeldud kõikide laste peale, sõltumata sellest kas ta on kategoriseeritud kui abivajav laps, hädaohus olev laps või perekonnast eraldatud laps? Kas kavas on töödelda nii abivajava lapse, hädaohus oleva lapse ja perekonnast eraldatud lapse andmeid?
6. Seletuskirja leheküljel 4, kirjeldatakse kuidas eelnõu § 1 punktiga täiendatakse Lasteks § 15 lõike 3 punkti 6 eesmärgiga täpsustada SKA lasteabitelefoni pidamise ülesannet. Eelnõus sätestatakse Sotsiaalkindlustusameti ülesandena lisaks lasteabitelefoni 116 111 pidamisele lasteabile saabunud teabe vastuvõtmine, lapse abivajaduse väljaselgitamine ja hädaohus oleva lapse ajutine perekonnast eraldamine Lasteks § 33 alusel. Siseministeeriumi hinnangul ei peaks selles lauses olema sõna „eraldamine“, sest lasteabitelefoni reaalset eraldamist ei tee, seda teeb politsei.
7. Seletuskirjas kasutatakse mõnes kohas terminit „noorsoopolitsei“. Sellist eraldiseisvalt ametit politseis enam pole. Palume selle asendada järgmiselt: „*politseiametnikest, kes võivad kokku puutuda lastega seotud juhtumite lahendamisega*“.
8. Seletuskirjas on selgitatud, et juhtumikorralduse raames antakse abi osutavate organisatsioonide koostöös hinnang lapse abivajadusele ja koostatakse tegevuskava sobivate abimeetmete rakendamiseks, mida kajastatakse kirjalikus juhtumiplaanis. Palume täpsustada, kes need organisatsioonid on või võivad olla, kes abi osutavad? Kuidas on see jälgitav või kontrollitav?
9. Seletuskirjas on välja toodud, et eelnõu § 1 punktiga 16 täiendatakse Lasteks §-ga 40¹, mis täpsustab Lasteks-i alusel haldusjärelvalve tegemiseks lubatavaid meetmeid. Palume täpsemalt selgitada, miks ja millisel eesmärgil loetletud meetmeid on vaja rakendada ja kuidas seda plaanitakse teha.

Siseministeerium tänab võimaluse eest eelnõu kohta arvamust avaldada.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Lauri Läänemets
siseminister

Barbara Haage 6125131
barbara.haage@siseministeerium.ee